

RUBUS (Brombær), Nordjylland

Brombærbladskudsnøgler for Jylland nord for Kongeåen. Udarbejdet af Mogens Thornberg.

Eu-fruticosi, ægte Brombær (efter Rothmaler 4)

Bladstilkens for det meste kun furet inderst på oversiden. Småblade kun sjældent overlappende, kun sjældent rynkede. De nedre småblade på 5-koblede blade 1–8 (0–12) mm langt stilkede. Sidebladene på blomsterstandens 3-koblede blade 2–6 (0–10) mm langt stilkede. Fodfigene mest trådformede til smalt lancetformede (0,5–1 mm brede). Kronbladene oftest ellipiske, ikke krøllede. Frugten skinnende sortrød til sort, oftest med alle delfrugter udviklede.

Corylifolii, side 4

Bladstilkens overside furet i hele sin længde. Småblade ikke sjældent overlappende, ofte rynkede. De nedre småblade på 5-tallige blade 0–1(2) mm langt stilkede. Sidesmåbladene på blomsterstandens 3-koblede blade med 0–1(2) mm lange stilke. Fodfigene smalt lancetformede (mest 1–3 mm brede). Kronbladene ofte rundagtige og ofte noget krøllede. Frugten (ofte noget mat) sort og så mest ufuldstændigt udviklet, eller blådugget og så ofte fuldstændigt udviklet.

Eu-fruticosi, Ægte brombær

1.	På 5 cm stængelse (altså 1/5 af stængelstykket) med 20–flere stilk-kirtler (kirtelhovederne kan godt være faldet af senere på året)	2
	På 5 cm stængelse med under 20 stilk-kirtler	9
2.	Endebladet m.m. rundagtigt, finttakket og med kort, påsat spids	3
	Endebladet smallere	4
3.	Bladene fodformet 5-delte, eller også 3–4 koblede	Rundbladet b. drejeri
	Blandene håndformet 5-delte	Brodbladet b. mucronolatus
4.	Bladoversiden tydeligt håret	5
	Bladoversiden med 0–få hår	7
5.	Bladene 3-koblede	Trekoblet b. pedemontanus
	Bladene 4–5-koblede	6
6.	Stænglen tæthåret, trind til butkantet	Blegt b. pallidus
	Stænglen spredt håret, skarpkantet	Klob. infestus
7.	Blanundersiden med kamhår	Langtoppet b. macrothyrsus
	Bladundersiden uden kamhår	8
8.	Stænglen med over 30 hår pr. cm side, uenstornet	Krumtakket b. dasyphyllus
	Stænglen med 0–10 hår pr. cm side, ofte enstornet	Raspeb. radula
9.	Endesmåbladet med tydeligt hjærteformet grund	10
	Endesmåbladet højst med udrandet grund	22
10.	Stænglen furet	11
	Stænglen ikke furet	14
11.	Bladoversiden håret	12
	Bladoversiden stort set glat	13
12.	Bladundersiden blødhåret, med kamhår	Fløjlsb. allegheniensis
	Bladundersiden filtet, uden kamhår	Hjærtebladet b. cardiophyllus

13.	Tornene 6–8 mm lange Tornene 2–4 mm lange	Furet b. <i>sulcatus</i> Langhalet b. <i>pergratus</i>	
14.	Stænglen tydeligt håret Stænglen glat til fåhåret		15 17
15.	Stænglens torne krumme Stænglens torne rette til skrå	Rosenb. <i>sprengelii</i>	16
16.	Tornene 4–5 mm, svage, gullige. Bladtænderne bredere end lange Tornene 6–8 mm, gule og rødfodede. Bladtænderne ofte længere end brede. Bladranden langt randhåret	Skyggeb. <i>sciocharis</i> Randhåret b. <i>leptothyrsus</i>	
17.	Alle torne buede Tornene rette til skrå		18 19
18.	Bladundersiden mærkbart håret. Endebladstilken under 1/3 x endebladet Bladundersiden ikke mærkbart håret. Endebladstilken over 1/3 x endebladet	Foldet b. <i>plicatus</i> Udspærret b. <i>bertramii</i>	
19.	Tornene mørkelilla, få, 1–3 mm lange Tornene ikke mørkelilla	Skovb. <i>nessensis</i>	20
20.	Stænglen kantet med ofte flade sider. Bladene tæthårede ovenpå, overvejen 6–7-delte Stænglen butkantet til trind. Bladoversiden med 0–få hår	Syvbladet b. <i>scissus</i>	21
21.	Endesmåbladet jævnt tilspidset. Grøn stængel med rødlige torne på 3–4 mm Endesmåbladet med lidt afsat spidst. Tornene 5 mm, til sidst af stænglens farve (ammobius ssp. pseudoplicatus)	Lavt skovb. <i>scissoides</i> (<i>ammobius</i> ssp. <i>transitorius</i>)	
22.	Småbladene dybt fligede til oftest snitdelte Småblade hele	Fliget b. <i>laciniatus</i>	23
23.	Bladundersiden med kamhår Bladundersiden uden kamhår		24 29
24.	Bladtænderne ret ensartede og fremadrettede Bladtænderne periodiske, nogle af dem udadbøjede		25 26
25.	Bladoversiden næsten glat Bladoversiden noget håret	Kilefodsb. <i>circipanicus</i> Finttakket b. <i>insularis</i>	
26.	Endesmåbladet m.m. rundagtigt med kort, påsat spids Endesmåbladet smallere, med jævnt udløbende spids	Låddent b. <i>vestitus</i>	27
27.	Stænglen med 5–20 stilkkiertler pr. 5 cm side, og ofte også med tornpukler Stænglen med 0–5 stilkkiertler pr. 5 cm side	Langtoppet b. <i>macrothyrsus</i>	28
28.	Bladoversiden glat (eller næsten) Bladoversiden tæthåret (i og nær Slotved Skov i Vendsyssel)	Pyramideb. <i>pyramidalis</i> Kruset b. <i>incurvatus</i>	
29.	Stænglen stort set glat Stænglen m.m. håret		30 46
30.	Alle torne tydeligt buede Tornene ikke eller kun lidt buede		31 33
31.	Stænglen ikke furet Stænglen furet	Foldet b. <i>plicatus</i>	32
32.	Endebladet med tydeligt afsat spids, ofte rundagtigt, mat og mørkegrønt	Læderb. <i>nemoralis</i>	

Endebladet med kort, m.m. trekantet tilspidsning, skinnende friskgrønt ..... **Seglb.** *pseudothyrsanthus*

33.	Bladundersiden tydeligt filtet	34
	Bladundersiden ikke filtet	38
34.	Bladundersiden ikke mærkbart håret. Stængen ofte blådugget	Ælmebladet b. <i>ulmifolius</i>
	Bladundersiden mærkbart filtet. Stænglen ikke blådugget.....	35
35.	Bladtænderne fine, skarpe og fremadrettede	36
	Bladtænderne udadrettede og m.m. brede	37
36.	Bladoversiden noget håret	Hjærtebladet b. <i>cardiophyllus</i>
	Bladoversiden glat (eller næsten).....	Langtornet b. <i>langei</i>
37.	Stænglen glisende. Endebladet ofte hvælvet senerehen	Kæmpeb. <i>armeniacus</i>
	Stænglen mat. Endebladet fladt	Spirb. <i>grabowskii</i>
38.	Bladoversiden håret	39
	Bladoversiden m.m. glat	40
39.	Bladstilkens torne næsten lige	Bromzeb. <i>gratus</i>
	Bladstilkens torne buede	Rankeb. <i>integrabasis</i>
40.	Endebladets skinnende friskgrønt, udtrukket i en 1,5–2 cm lang spids	Furet b. <i>sulcatus</i>
	Endebladet ikke langspidset	41
41.	Tornene 7–12 mm	42
	Tornene 3–7 mm	43
42.	Hovedtakkerne rødlig og m.m. bagudrettede	Rødtakket b. <i>gerlertii</i>
	Takkerne spidse, skarpe og fremadrettede	Langtornet b. <i>langei</i>
43.	Bladstilkens torne lige, højst svagt buede. Ofte 3–4 småblade, 10–25 skrå stængeltorne på 3–4 mm pr. 5 cm	Firkoblet b. <i>egregius</i>
	Bladstilkens torne tydeligt buede	44
44.	Stænglens torne tynde med smal grund. Bladundersiden ikke mærkbart håret	Nåleb. <i>atrichantherus</i>
	Tornene kraftigere. Bladundersiden mærkbart håret	45
45.	Endebladet ægformet og jævnt udløbende i en 10–15 mm lang spids	Småblomstret b. <i>aphananthus</i>
	Endebladet omvendt ægformet til rundagtigt med påsat spids	Rankeb. <i>integrabasis</i>
46.	Tornene 2–5 mm lange, 13–25 pr 5 cm	47
	Tornene 5–12 mm	48
47.	Skinnende mørkegrønne, noget foldede blade	Korthannet b. <i>arrhenii</i>
	Matte, grågrønne, flade blade	Smalbladet b. <i>silvaticus</i>
48.	Stænglen furet	49
	Stænglen ikke furet.....	50
49.	Stænglen med nogle kirtelbørster eller stilk-kirtler	Klob. <i>infestus</i>
	Stænglen uden stilk-kirtler	50
50.	Bladundersiden filtet, oversiden tydeligt håret	Krogb. <i>lindebergii</i>
	Bladundersiden ru, oversiden svagt håret	Skotsk b. <i>septentrionalis</i>
51.	Bladoversiden med få hår	52
	Bladoversiden tydeligt håret	53
52.	Tornene 5–6 mm, tydeligt seglbuede	Rosenb. <i>sprengelii</i>

Tornene 6–10 mm, ofte skrå.....	Finttakket b. insularis	
53. Hånddelte blade med nogle bagudbøjede takker Bladene mest foddelte. Ingen bagudrettede takker.....	Grågrønt b. polyanthemus	54
54. 3–6 tynde og m.m. rette torne pr. 5 cm 5–18 torne pr. 5 cm.....	Nåleb. atrichantherus	55
55. Endebladet kortstillet, 20–25 % af endebladets længde Endebladet længere stillet, 33–50% af endebladets længde.....	Skyggeb. sciiocharis	56
56. Stænglen med få hår og nogle kirtelbørster Stænglen med mange hår og uden kirtelbørster.....	Klob. infestus	57
57. Bladundersiden svagt håret og ru (Tidligere i Hannerup Skov ved Fredericia) Bladundersiden tydeligt og mærkbart håret til filtet.....	Bladtoppet b. phyllothyrsus	58
58. Bladundersiden grøn og glinsende. Tornene mest skrå Bladundersiden grågrønt til gråt filtet. Tornene buede.....	Randhåret b. leptothyrsus Krogb. lindebergii	

Corylifolii, Hasselbrombær

1. Stænglen klart tæthåret Stænglen glat til ret fåhåret.....		2 5
2. Stænglen med 0–få stilkirtler Stænglen med mange stilkirtler.....		3 4
3. Tornene mørklilla med gul spids Tornene ikke mørklilla.....	Mørkpigget h. pruinosis Låddenstænglet h. nemorosus	
4. Bladoversiden næsten glat. De fleste blade 7–delte Bladoversiden håret. Bladene mest 4–5–delte.....	Syvbladet h. septifolius Pigget h. slesvicensis	
5. Bladene overvejende trekoblede. Tornene mørklilla i lys 0–få trekoblede blade.....	Bredbladet h. maximiformis	6
6. Tornene tydeligt af anden farve end stænglen, i hvert fald i lys Tornene ikke kraftigt farvede.....		7 9
7. Tornene med kraftigt rød grund Tornene mørklilla.....	<i>subtileaceus</i>	8
8. Stænglen med stilkirtler. Bladene overvejende 7–delte Stænglen uden stilkirtler. Bladene 4–5(–7)–delte.....	Syvbladet h. septifolius Mørkpigget h. pruinosis	
9. Stænglen skarpkantet til furet Stænglen butkantet til trind.....		10 22
10. Stænglen rendet–furet Stænglen fladsidet.....		11 14
11. Tornene skrå. Bladundersiden gråfiltet Tornene buede.....	Furet h. fioniae	12
12. Endesmåbladet m.m. rudeformet, grofttakket med afrundet grund Endesmåbladet ret finttakket med svagt hjerteformet grund.....	Grofttakket h. haesitans	13

13.	Bladstilken med klokkrumme torne Bladstilken med buede torne	Rynket h. <i>curvaciculatus</i> Fagert h. <i>egregiusculus</i>	
14.	Endesmåbladet løber ud i en slank ca. 2 cm lang spids Endesmåbladet med kortere og bred spids	Spidsbladet h. <i>gothicus</i>	15
15.	Stænglen stort set uden stilkirtler Stænglen med stilkirtler		16 20
16.	Bladoversiden tæthåret, 2-5 hår pr mm ² Bladoversiden glat til fåhåret	Tæthåret h. <i>fasciculatus</i>	12
17.	Bladundersiden mindre filtet til ufiltet. Endebladet med mindst 1 antydet lap; kan også være 2-3-lappet til 2-3-delt Bladundersiden tykt gråt til grågrønt blødfiltet. Endebladet ulappet	Lappet h. <i>nordicus</i>	18
18.	Bladtakningen periodisk og ret grov. Blomsterstanden med tydeligt krumme torne Bladene fint og regelmæssigt takkede. Blomsterstandens torne rette	Filtet h. <i>wahlenbergii</i>	19
19.	Støvknapperne med hår. Stænglen undertiden med småtorne mellem de større torne Støvknapperne uden hår	Lindebladet h. <i>tiliaster</i> <i>subtileaceus</i>	
20.	Bladene tydeligt foddelte, grofttaktede med bølget rand Bladene svagt foddelte	Stort grumt h. <i>hobroensis</i>	?? 21
21.	Få, ulige fordelte stilkirtler. Hvid krone Flere jævnt fordelte stilkirtler. Blegrød krone	<i>trivultus</i> Grumt h. <i>horridus</i>	
22.	Endebladet m.m. nedadludende mod spidsen (konvekst) i frisk tilstand Endebladet fladt		23 27
23.	Bladoversiden glat til svagt håret Bladoversiden tydeligt håret		24 25
24.	Tornene ensartede, indtil 3 mm med fortykket grund Nogle stængeldele med uensartede torne, disse 3-5 mm og tynde	Tykfodet h. <i>hadroacanthos</i> Skebladet h. <i>ferocior</i>	
25.	Bladtakkerne uregelmæssige. Oversiden tæthåret med 2-5 hår pr. mm ² Bladtakkerne ensartede	Tæthåret h. <i>fasciculatus</i>	26
26.	Bladundersiden mærkbart blødhåret Bladundersiden ruhåret	Hvælvat h. <i>placidus</i> <i>lamprocaulos</i>	
27.	Bladtakkerne ensartede Bladtakkerne uensartede		28 34
28.	Bladundersiden ru til næppe mærkbart håret Bladundersiden blødfiltet		29 31
29.	Bladgrunden afrundet, stænglen stærkt uenstornet Bladgrunden hjerteformet	Tætpigget h. <i>hystricopsis</i>	30
30.	Stænglen tæt kirtlet Stænglen fåkirtlet	Finttakket h. <i>fabrimontanus</i> Kredsbladet h. <i>cyclomorphus</i>	
31.	Bladgrunden udrandet. Bladundersiden med kamhår Bladgrunden dybt hjerteformet, endebladet linde-bladagtigt	Lillakirtlet h. <i>firmus</i>	32
32.	Bladundersiden grågrønt filtet		19

	Bladundersiden m.m. grønt blødhåret	33
33.	Bladstilken med 7–12 torne, 5-delte blade Bladstilken med 7–20 torne, 3–5 småblade.....	<i>norvegicus</i> Hårfrugtet h. lagerbergii
34.	Bladoversiden tydeligt håret Bladoversiden med 0-få hår	35 37
35.	Bladgrunden (mest) afrundet. Stænglen pr. 5 cm med 12–16 tynde torne Bladgrunden udrandet til hjerteformet. 25–35 torne pr. 5 cm stængel.....	Spredthåret h. camptostachys 36
36.	Bladstilken svagt håret, med 10–25 stærkt krummede torne Bladstilken oftest helt glat, med 15–30 skrå til svagt buede torne	Grønbægret h. dissimulans <i>dumetorum</i>
37.	Nedre stængelstykker uenstornede, øvre m.m. enstornede. Småblade store, noget foldede, med bølget rand Stænglen enstartet tornet	Stort grunt h. hobroensis 38
38.	Stænglen med 15–25 torne pr. 5 cm Stænglen med 5–16 torne pr. 5 cm	39 40
39.	Tornene 1,5–2,5 mm Tornene 3–5 mm	Korttornet h. wessbergii <i>dumetorum</i>
40.	Endebladet løber jævnt ud i en ca. 2 cm lang spids Endebladet med en kortere eller afsat spids	Spidsbladet h. gothicus 41
41.	Endebladet med en antydet lap på den ene side, eller med 2–3 lapper eller 2–3-delt Endebladet ulappet	Lappet h. nordicus 42
42.	Bladundersiden tydeligt gråt eller grågrønt filtet Bladundersiden ikke filtet, m.m. grøn	Filtet h. wahlenbergii 43
43.	Stænglen pr. 5 cm med 5–10(16), 3–4 mm lange torne Stænglen pr. 5 cm med 10–16, 4–6 mm lange torne	Spinkelt h. mortensenii Knippeh. walsemannii

Beskrivelser og friskbilleder af de fleste arter kan findes på hjemmesiden <http://rubus-sh.de/>